

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 120 Lei
Pe jumătate
de an 60 Lei
Exemplarul . . . 3 Le

INSERTIUNI

reclame după învoială

ROMÂNIA

On. Biblioteca Universității din Cluj. e. g.

401

REDACȚIA

ADMINISTRAȚIA

ARAD,

Strada Mețianu No. 1

Tip. „Erdélyi Hírlap.”

„Invingerea triumfală a maghiarimei din Arad.”

— Alegerile comunale din Arad. —

„Invingerea triumfală a maghiarimei din Arad este titlul editorialului introductiv a lungului raportaj despre alegerile comunale recente din Arad cu care presa maghiară din loc în frunte cu „Aradi Közlöny” a faimosului I. Stauber comemorează aceasta învingere a maghiarimei.

Titlul de mai sus caracterizează pe deplin situația și corespunde absolutei realități. Că teroarea administrativă liberală a potențat numai succesul maghiarimei este o nouă dovadă cât de puțin acest guvern în plină derută favorizează elementul unguresc a orașelor dela graniță pentru a căpăta pe câțiva flămânzi ai săi și a asigura beneficii oamenilor regimului prin afaceri grase, cari sunt în perspectivă a se înfăptui.

A fost o învingere a lui Rothemere, — cum atât de nimerit observă presa din București în frunte cu ziarele. „Dreptatea”, „Neamul Românesc”, „Curentul”, „Cuvântul”, „Adevărul” etc. Este și o dovadă, că ministrul de interne dl Duca cât de bine este edificat în treburile țării, când „felicită” pe prefectul Georgescu pentru „izbânda liberală”. Dl Duca ar trebui să audă pe chiar liberalii săi din Arad, cari cu rușine recunosc, — acei cari mai au rușine, — că avem de a face exclusiv cu o învingere ungurescă.

Dar mai elocvent vorbește colecția ziarelor maghiare din localitate de pe timpul alegerilor. ocazional vom da spicuri din ele, unde învingerea listei maghiare cu liberalii să impune de o datorie de onoare fiecărui maghiar care se respectă.

Vom da azi conținutul unui afiș a partidului maghiar, care zice dupăcum urmează cu litere mari ca un cot următoarele:

„Maghiarilor!

În ziua de 9 August se vor ține alegerile comunale. Trebuie să mergem cu un suflet, cu o voință și un gând sub cutele steagului partidului maghiar ca luptătorii în bătălia pentru eluțarea unui ideal, unei ținte mari.

(Urmează lista candidaților români și maghiari).

Partidul maghiar va învinge, în numele lui Dumnezeu! Președintele partidului maghiar”.

*

Municipiul Arad are 11.190 alegători, partidul maghiar cu liberalii a avut 4200 voturi, lista cetățenească și a muncitorilor ambele abia 1800 voturi. Cu toată învingerea partidului maghiar era de mult evidentă, și numai poate naivii au putut nutri iluzia unei eventuale învingeri a partidelor din opoziție, totuși disproporția dintre voturi pare cam mare, — o majoritate de 2400 voturi pentru lista liberalo-maghiară.]

Disproporția este aparentă numai, căci dacă adăugăm voturile date se constată, că s'au dat cu totul 6000 voturi, iar peste 5000 alegători nu au putut ajunge la urnă. parte, că nu li s'au eliberat certificatele de vot, parte că nu au fost lăsați la urnă. Aceste 5000 de voturi sunt acele, cari chiar partidului maghiar aduceau înfrângerea.

*

Aceasta explică totul pentru administrația în frunte cu prefectul Georgescu și toți căpății liberali s'au năpusit asupra bieților alegători cu o urgie necunoscută încă, — cu toate voturile asigurate, era chestiunea a nu lăsa cele peste 5000 voturi, cari adu-

ceau înfrângerea maghiarimei din Arad și imperios — vai cu greu ni se dă să avem aceasta fericire — capul prefectului Georgescu.

Locul nu ne permite să ne ocupăm în detalii de tot cancanul teroarei și abuzurilor poliției indeosebi, care în modul cel mai fățiș, în văzul și auzul candidaților, asistenților și delegaților listelor opoziționiste, cu o insolență care-ți încleșta pumnii de a da prima și binemeritata corecție brutei ticăloase, nu îngăduia intrarea în zona de votare, unde se făceau aceste operații, a alegătorului care nu avea consemnul liberalo-maghiar. Pentru dl Filotti și ciracii săi avem un cuvânt: ținem minte!

„Viitorul” jubilează învingerea liberală și înfrângerea național-țărănească. Adevărul se știe din chiar comentariile presei din Capitală.

Dl dr. Ștefan C. Pop președintele organizațiunii noastre județene în un interview acordat ziarelor maghiare din localitate a demonstrat, că organizațiunea partidului nu a luat parte în aceste alegeri, — dovadă că nu a ținut nici o întrunire de propagandă, nu a lansat nici un apel și nu s'a angajat ca partid în lupta aceasta electorală, a cărui rezultat era ușor de prevăzut. Tot ce a făcut partidul este, că a îngădui, ca membrii săi — foștii consilieri să ia parte în mod demonstrativ în o combinație de bloc

In țară.

Un oarecare glumeț numise România noastră, probabil pentru frumsețea sale naturale, Elveția orientului. N'am avut fericirea să văd niciodată Elveția occidentului, pe cea veritabilă deci, m'am mulțumit, forțat de împrejurări și de sărăcie, să-mi găsesc plăceri aici în pseudo Elveția.

Posibilitățile față de mine au fost întotdeauna avare; din cauza aceasta am fost nevoit să-mi reduc pretențiile de a vizita Elveția orientului la cutreerarea celui mai occidental canton al ei. Este cantonul, care s'ar mai putea numi și pašalac al dlui Ion Georgescu. D. s'ar putea supăra, poate se și supăra pentru întrebuițarea acestui termen care însemna odată, și aici în Ardeal și în vechiul regat, un teritor de pe care haraciul prada, beglerbei-ul turc. Nu o spunem pentru că dânsul ar face aceasta, ci pentru că multe altele nu le face.

O descriere a unei excursii care începe cu ocară prefectului! Ce dracu? ticăloșiiăștia de ardeleni nu încap într'un județ ca al aradului de un om minuscul, ca prefectul său!

Dar să vedem cantonul!

Orășeni fiind plecăm din oraș și orașul este Arad. Frumos oraș, occidental la aspect, oriental în ceea ce privește curățenia și mai cu seamă în ceea ce privește lupta pentru al cărmui. Mașina aleargă lin pe asfalturile sale, numai ici-colea câte un hop. Până la barieră nimic deosebit. Aci începe Micălaca-nouă și stârșește drumul pavat și tot aici începe drumul pe care va trebui să-l urmărim până la Moneasa ținta noastră. Un drum admirabil, un drum splendid; dacă și conștiința acelor cari îl îngrijesc ar fi tot așa de limpede și neledă ca acest drum, atunci n'am avea ocne destule de adânci

cețățenesc, față de care — cum am amintit mai sus — partidul nu era angajat în nici o formă.

Este un secret public, că toată campania electorală și aranjarea ei era în mâini străine de partidul nostru, — căci dacă partidul era oficial degajat credem, că este superflu de a aminti, că lupta se ducea conform metodelor luptei de rezistență cetățenească, conform principiilor stabilite de dl Iuliu Maniu președintele partidului național-țărănesc, principii cari nu cunosc buletine neîmpărțite și abuzuri electorale, peste care partidul ar fi trecut cu trupurile sale, — cum dl Iuliu Maniu a dat ordin pentru alegerile județene din Bihor și cari chiar din aceasta cauză se amână acum pentru cincea oară.

*

Viitorul acestui consiliu? O spunem pe șlea și pentru a nu se face iluzii din nici o privință. Cu terminarea guvernării liberale s'a terminat și cu vieța acestui consiliu. Societatea puțin anonimă Barabás—Dr. Széll—Zima cu apendicele, sale Robu—Vulpe—Păușești nu va avea răgaz de a-și îndeplini „programul de muncă”.

Ne place a crede, că acesta este ultimul consiliu unde maghiarimei din Arad s'a dat posibilitatea să-și cimenteze țintele subversive, iar altora să poată considera acest oraș de teren prielnic pentru afaceri verzoase.

Partidul național-țărănesc, care în scu” timp va succeda acestui regim cutropitor, v-ști să instituie repede întâiu o comisie în terimară, apoi un consiliu scutit de alegeri

pentru a-și ispăși păcatele care le o îngreunează și le o încolțește. Acest drum, suntem siguri este trecut primul în analele automobilistilor și orașul Arad, dacă nu ar avea altă însemnătate, atunci și-ar mulțumi faima drumului dinspre Micălaca, Gropi, pietre ascuțite se ridică în fața roților; suntem nevoiți să reducem viteza la cea minimă posibilă, căci altfel ni se rup arcurile mașinei. Este o rușine pentru edilii orașului Arad dacă tolerează ca un călător să fie întâmpinat de un astfel de drum la eșirea sa.

Eșim din Micălaca veche și apucăm drumul Șriei. Un drum ceva mai tolerabil. În dreapta și în stânga drumului ogoarele se întind ciugulite sub arșița soarelui de Cup-tor. Agricultorii harnici adună în căruțe crucile de snopi de grâu, iar pe șosea se întinde un lanț de mușuroaie galbene ce se mișcă înspre sate.

În fața noastră în depărtare un zid albastru se ridică par'că ar fi gard la capătul pământului. Dealul Șriei cu ruinele vechii cetăți ne silește să ne schimbăm direcția, urmând linia poalelor sale. Drumul nostru — și ce mizerabil drum — se continuă pe sub holde de vii până ieșim din Măderat și luăm drumul Șilindia—Cuied—Buteni. Văi coline și dealuri se înșiruie unul după altul într'o desordine pitorească. Tablouri admirabile ni se înfățișează în dreapta și'n stânga șoselei județene. Sate îndepărtate ni se înfățișează cu casele lor ce strălucesc albe în bătaia razelor de soare, aruncate par'că la întâmplare pe coline și pe văi.

La Șebiş intrăm pe valea Deznei. Mica noastră societate este din ce în ce mai veselă. Ne apropiem de țintă și sfârșește oboșelile drumului. Ah! drumul! Câte zguduirii, câte lovituri am îndurat. Nu cred să mai fie în Europa încă o țară cu drumuri atât de proaste și nepracticabile ca în România. De-

românesc și fără preocupări personale, în frunte cu un președinte, mai apoi primar din rândurile sale, cu tragere de inimă pentru nevoile reale a populației și dezvoltării acestui oraș. S'a spus aceasta inapelabil, pentru a preîntâmpina orice veleități, cari nu

sunt în ritmul concepției partidului național-țărănesc.

Iar față de partidul maghiar partidul național-țărănesc din orașul și județul Arad și-a tras toate, dar absolut toate consecințele ce se impun. Tot ca să se știe! L. B.

† Moartea lui Ștefan Radici.

În 8 August a murit la Zagreb unul din cei mai cunoscuți politicieni jugoslavi în urma complicației survenite la rana pricinuită de glonțul lui Radici și după operația ce i s'a făcut. Moartea a fost grăbită deasemenea și de boala de diabet și de inimă de care suferea fruntașul croat. A plecat depe arenă relativ tânăr; luna trecută și-a sărbătorit a 57 aniversare.

Nu ne vom ocupa aci de calea vieții sale; e prea cunoscută. Ne vom mărgini numai la trăsăturile cele mai însemnate ale caracterului său.

Primul conflict cu substrat politic Ștefan Radici l-a avut ca elev de cl. VI la Zagreb, când a participat la demonstrația contra Banului croat de pe atunci Khuen Hedervary. Ca elev a părăsit Zagreb și cu o recomandare dela mitropolitul sârb Mihail a plecat în Rusia unde a trăit un timp la Kiev.

În 1893 Croația a sărbătorit a 300 aniversare a victoriei Banului croat Bakaci asupra lui Hasan Pașa în bătălia dela Sisk. Radici a ținut cu acest prilej un discurs, ca reprezentant al tineretului universitar din Zagreb, și referindu-se la Banul Khuen-Hedervary din Budapesta, l-a numit „husarul ungar”. Aceasta i-a adus 4 luni închisoare și excluderea dela universitatea din Zagreb. Radici a început să învețe atunci limba ceahă și a plecat la universitatea din Praga unde s'a înscris la facultatea de drept.

În 1895 îl vedem pe Radici din nou la Zagreb în fruntea tineretului universitar, care în timpul vizitei lui Franz Iosef a ars în stradă un steag maghiar. Aceasta a avut ca urmare condamnarea lui Radici la 6 luni închisoare și excluderea lui dela toate universitățile din Austro-Ungaria.

altfel prietenul meu, care parcursese drumurile Franței, adevăratei Elveții, Austriei și Ungariei, și-a exprimat nedumerirea asupra stării în care sunt lăsate drumurile din România. Așa ceva nu mai întâlnise. E rușinos să auzi din gura unui Român lăudând stările din țări străine și exprimându-se în termenii cei mai puțini măgulitori asupra stărilor ce le întâlnește aici, la noi.

Dar să urmăim drumul nostru, oricât de prost ar fi și să nădăjduim că se va găsi cineva în țara Românească, dintre cei mari, care să-și aducă aminte de șoselele și drumurile noastre desfundate și dărăpănate, de-și vine să crezi că de pe vremea legiunilor Romane nimeni nu s'a atins de ele. Intrăm — ziceam — în valea Deznei, această regiune atât de frumoasă, încât stârnete admirația prietenilor mei, care văzură frumusețile Elveției și a Tirolului. Pretutindeni verdeată, lumină și atât de frumos sunt aranjate minunățiile naturii de parcă mii de artiști ar fi lucrat veacuri de-arândul la această admirabilă operă. Răsărite de pe marginea alveii văii dealurile se ridică ca niște uriași și urmăresc linia ei îngrădind valea a cărei apă cristalină aleargă plescând și spumegând lovindu-se de pietre și stânci ce caută să-i taie drumul. Mașina gonește sălbatec pe sub copacii ce-și întinde crengile deasupra drumului împânzindu-l cu o umbră răcoritoare. Românași mărunței, aproape goi, salută cu țipețe ascuțite și aruncându-și pălăriile în văzduh; cârduri de găște se împărășie gălăgios la sosirea noastră în satul Moneasa, locul de naștere și mizerie a lui G. Groza, pictorul și sculptorul, una din nădejdele noastre de mâine. Sosim între pavilioanele stațiunii climaterice.

Un aer tare și sănătos ne înviorează corpul rupt de oboselile călătoriei. Brazi uriași își răspândesc mireasma tămăduitoare; cărările, cari odată surprindeau prin cură-

A plecat din nou în Rusia, la Moscova, unde a ținut permesiuena de a studia la facultatea de drept de acolo. Radici s'a întors însă în secret la Praga unde împreună cu alți studenți croați și sârbi a scos ziarul „Hrvatska Misac”.

În 1897 îl întâlnim pe Radici la Paris la școala științelor politice pe care a absolvit-o ca „Lauréat des sciences politiques”, publicând teza „La Croatie actuelle et les Slaves de Sud”. N'a rămas însă la Paris; temperamentul său neliniștit avea nevoie de noi manifestări.

Revenind la Praga, a fost colaboratorul diferitelor ziare cehe, dar nici aci n'a activat prea mult deoarece a fost expulzat. A plecat la Zemun, orașul situat lângă Dunăre în fața Belgradului. Aci a fost corespondentul pentru Balcani al ziarelor cehe, franceze și rusești și a intrat în legături cu diferiți politicieni sârbi. Tot la Zemun a scris studii asupra raporturilor croat-ungare și asupra pătrunderii germanilor în Balcani, studii cari au apărut în revista „Srpski Knjevnj Glasnik” din Belgrad.

În 1902 revenit la Zagreb este numit secretarul opoziției croate. Imprenă cu frațele său mai în vârstă Antun organizează

Inmormântarea lui Șt. Radici.

— Au participat două sute mii oameni. —

Belgrad, 12 (Rador). — Inmormântarea lui Ștefan Radici a avut loc astăzi la Zagreb, la orele 10 și cinci minute. Afluența de public a fost mare și se crede că numărul participanților s'a ridicat la peste două sute

lenia lor, iar azi sunt într-un hal fără hal, răsuna de cripituri de tinere perechi și grupuri de vizitatori; un părăuș dealătura își coboara la vale apa limpede cu zgomot aproape asurzitor nebăgând în seamă pe nimeni. Alătea și alătea admirabile întocmiri ale naturii întâlnești aici, dar într-o stare neglijată, încât nu mai recunoști Moneasa, casa din rai, de altădată. Totul se mărginește astăzi la a exploata pe cel ce rătăcește pe aici. Atunci, când liecare locșor ascunde câte un bulgăre de aur ce așteaptă să fie exploatat. Te cuprinde o jale când te gândești că toate stațiunile noastre climaterice și balneare sunt lăsate într-o dărăpănare fără păreche.

Aduse într-o stare sănătoasă, făcute apropiabile prin drumuri îngrijite, stațiunile noastre climaterice și balneare, după ce le-am făcut cunoscute în străinătate și după ce am înlesnit streinilor intrarea în țară, prin înlăturarea atâtor controluri șicanatoare și formalităților supărătoare, ar putea deveni admirabile izvoare de belșug pentru populația din jurul lor în majoritate Români, prăpădiți și sărăciți. Ce să mai adăugăm că Ardealul, Elveția orientului, ar atrage un exod de străini cari ar avea ocaziune să ne cunoască la noi acasă.

Soarele a apus, întunerecul nopții se întinde încet deasupra văii, o liniște mortală ia în stăpânire întreaga întindere, vizitatorii, în cea mai mare parte veniți din jur, s'au îndepărtat înspre căminurile lor, permanenți sunt aici doar câțiva fii ai neamului ales.

Depănând firul gândirii, părăsesc, cu mica mea societate, acest colț admirabil al țării mele și în inchipuirea mea văd drumuri rele, desfundate, cimitire de vehicule și străini ce-și întorc oștile după ce au aruncat o privire peste barierele frontierei. Ce stări nemiloase! Câte sunt de refăcut! T.

partidul agrarian croat, care în 1910 a câștigat 9 mandate de deputați în Dieta regională. După succesul obținut de coaliția sârbo-croată s'a despărțit de prietenul și colaboratorul său Pribicevici.

După revoluție, la 1 Decembrie 1918 s'a proclamat unirea sârbilor, croaților slovenilor într-un singur regat. Radici în cu temperamentul său cunoscut, declina partidul agrarian croat de republican, în primăvara anului 1919 accentuează asupra necesității, ca poporul croat să adreseze Conferinței de pace un memorandum special prin care să se ceară autodeterminarea pentru croați. Pentru aceasta a fost arestat în Martie și închis până la sfârșitul Februar 1920. A fost eliberat, pentru ca apoi să fie din nou arestat. Abia în Noiembrie când a fost ales membru al Constituanței jugoslave, fu amnestiat. După succesul considerabil al partidului său în alegerile din 1923, a plecat, ca propagator al separatismului croat, la Londra, unde negăsindu-și ascultare a hotărât să plece la Moscova. Întorcându-se în August 1924 din Moscova unde a aderat la internaționala roșie agrariană, a fost arestat și acuzat de înaltă trădare. A intervenit în acest moment o întorsătură interesantă. Radici s'a dezis de republicanism și a devenit monarchist recunoscând dinastia Karageorgevici și vinzind cu partidul său în Scupcina din Belgia. Când Pasici s'a despărțit de Pribicevici Radici formează împreună cu el un guvern de coaliție, care a durat dela 1925 până în Aprilie 1926. Trecând în opoziție Radici s'a împăcat cu adversarul său Pribicevici după 20 de ani de dușmănie, cu care a colaborat până în ziua când glonțele ucigaș l'a răp-

de mii. Cortegiul s'a format la Casa Tărănească, unde au fost expuse două zeci de rămășițele leaderului-Croat.

Au asistat la această solemnitate, precedând cortegiul, delegații de Socoli călători și nenumărate delegații țărănești provinciale în costume și su drapele. Au participat de asemenea nenumărate asociațiuni feministe, tineretul universitar, elevii școalelor secundare și primare, delegații diferitelor corporații și a organizațiilor economice, delegații municipalității din Zagreb, delegații străine și numeroși reprezentanți ai organizațiilor de muncitori și funcționari.

Cortegiul era urmat de familie și de deputații coaliției democrate-țărănești.

La cimitir nu s'a pronunțat decât un singur discurs în fața cavoului provizoriu care se găsește situat între mormintele lui Pavel Radici și Bassaricek, cei doi deputați asasinați în incinta Scupcinei la 20 Iunie.

Regele a fost reprezentat la înmormântare

În timp ce cortegiul funebru părăsea Casa Tărănească, toți membrii Comitetului de Direcție ai Coaliției Democrate Tărănești și oratorii partidului se găseau în balcon. Discursurile lor au fost difuzate prin șapte „haut parleur”-uri, așezate în puncte diferite.

Una din cele mai frumoase coroane la înmormântarea lui Radici a fost cea a Regelui Alexandru, purtată de patru ofițeri de garda regală, plecați în acest scop cu o zi înainte, din Belgrad.

La ora nouă și cincizeci, a sosit deasemenea reprezentantul Regelui, generalul Matich, întovărășit de aghiotantul său. Generalul Matich care e comandantul armatei IV-a, a depus singur coroana la catafalc și a prezintat familiei, în numele Regelui, condoleanțe. După aceea, generalul Matich a luat loc în cortegiul.

S'au remarcat deasemenea, așezate lângă catafalc, patru coroane de spini.

Citiți și răspânziți,
ziarul „Românul”

Domnul Iuliu Maniu în județul Arad.

Sărbătoarea din comuna Răpsăg.

Timpurile mari își au oamenii mari — este un fapt istoric, care în vâltoarea luptelor dintre popoare pentru dobândirea drepturilor sale naționale și omenești, și pentru progresul unanim a civilizațiunii, cu paține excepții, s'a dovedit de atâtea ori în istoria popoarelor, deosebi a celei moderne, a cărei piatră unghiulară a fost marea revoluția franceză din 1789.

Neamul românesc în aceasta întrecere nobilă dintre popoare deosebi în istoria sa modernă, a avut fericirea de a da atâtea figuri reprezentative, cari au format așa prefacerii istorice a neamului nostru pe bătrâni noi de progres și înălțare. Cercetați istoria neamului românesc dela descălțecarea lui Gheorghe Lazăr indeosebi, și dela inaugurarea renașterii române prin cei trei cronicari din Blaj: Petru Maior, Gheorghe Șinaci și Inocențiu Micu-Klein, treceți în revistă marii bărbați a generației din 1848, 1852, anii 1870—1880, 1878—1879, a anilor din ultimul deceniu a secolului al XIX și primul deceniu a secolului XX. veți găsi cu dărnice scen pleiadă de bărbați luminați și ce muncă a neamului, cari au pus bazele istoriei noastre contemporane.

Timpurile de mari prefaceri istorice, cari au început în anul 1914. Au avut pe marele său căpitan și bărbat a neamului în persoana regretatului nostru Rege Ferdinand I. Timpurile de după vârtejul războiului mondial și-au reclamat pe bărbatul conducător a destinelor acestui neam, și acum când suntem la 10 ani dela marea zi de 1. Decembrie 1928, care a pecetluit pe vecie unirea părților ardelenice și fost unguere cu patria-mamă, privind fără preocupare din perspectivă istorică a evenimentelor celor 10 ani trecuți se cristalizează tot mai luminat, tot mai viu, și se impune tot mai împrios situația sveltă cu ochi deschiși, cap luminat, inimă de aur, voință de fer și energie bărbătească a celui ce este Iuliu Maniu.

Domnul Iuliu Maniu azi este o noțiune, este a necesitate imperioasă a zilelor de mai bine ce vor să vină, este personificarea nădejzilor și voinței de afirmare a unui neam.

Că aceasta este așa, știm că în subconștiința lui o recunoaște și adversarul politic, noi aștia alții avem doar satisfacția, că totdeauna am crezut în El și că dintr-o dată nouă nu a fost, nu este și nu va fi deșartă.

Am ținut să facem aceste modeste aprecieri, ca să evidențiam — toate că nu era nevoie — cea bucurie, stimă și înălțare sufletească produsă de prezența siluetei fine a dlui I. Maniu, ori unde să prezintă.

Când încercăm să redăm șederea — durere de o singură zi, a dlui I. Maniu în județul nostru cu prilejul unei sărbători familiare, prin introducerea de mai sus, am voit doar să evidențiam bucuria sufletească a poporului și nuntășilor adunați.

Domnul Iuliu Maniu a plecat duminică, în 5. Aug. a. c. dela băile Geogiu de lângă Orăștie, ocupând D-Sa și suita D-Sale loc în 2. automobile. Dejunul l'au luat în casele dlui Dr. Ștefan C. Pop din Conop, unde fiica dlui Dr. Ștefan C. Pop, D-na Ani Birtolon a oferit oaspeților o masă bogată.

După o poposire de 3 oare dl. I. Maniu și suita și-au continuat drumul de alungul văii Mureșului, iar dela Radna de alungul prea frumoasei podgorii arădane, sosind prin Ineu la orele 7 seara în frunțașă comună Răpsăg.

Poporul din Răpsăg și comunele învecinate aflând despre sosirea dlui Iuliu Maniu deja în oarele de după masă s'a adunat în număr de peste 2000 de țărani voinici în fața sfintei biserici a casei iubitelor lor părinți sufletește Mihaiu Cosma. Sosirea dlui Iuliu Maniu a fost salutată de muzica adusă de bravii noștri țărani și nesfârșite urale la adresa dlui Iuliu Maniu. Entuziasmul poporului era de nedescris.

După o scurtă odihnă D. Iuliu Maniu însoțit de vajnicul nostru luptător d. Dr. Ștefan C. Pop, de părintele Mihaiu Cosma și fruntașii prezenți a partidului național-țărănesc s'a prezentat în mijlocul poporului, unde după ce s'a întreținut cu sătenii diferitelor comune, în o scurtă alocuție a mulțemit poporului adunat pentru manifestație indemnându-i să urmeze poveștile înecratului luptător d. Dr. Ștefan C. Pop, președintele organizației județene a partidului național-țărănesc. După cuvintele înșuflețite a dlui Dr. Ștefan C. Pop și cuvintele de mulțemire a părintelui Mihaiu Cosma, pentru prezența dlor Iuliu Maniu și Ștefan C. Pop, poporul entuziasmat a ovaționat îndelungat pe cei doi șefi.

Cum am amintit în numărul nostru trecut prezența dlui Iuliu Maniu în frunțașă comună Răpsăg se datorește sărbătoarei familiare a părintelui Mihaiu Cosma: cununia fiicei sale d-șoara Lucia Cosma cu d. Dr. I. Hărdăușiu avocat în Ineu. Actul cununiei bisericești a fost săvârșit de părintele Ioan Popoviciu din comuna Voivodeni, fost internat de Unguri în timpul războiului mondial, care după terminarea ceremoniei a ținut o frumoasă cuvântare tinerei părechi îndemnându-i la adevărată viață creștină nească. Nuni au fost: d. Dr. Ciaviciu avocat și D-na Dr. C. Pop din Beiuș. Trimitem și pe aceasta cale tinerei părechi și părinților cele mai sincere felicitări și urări de bine.

Pentru invitați s'a servit apoi o masă bogată și prea bine succasă, în decursul că-

reia s'au ținut mai multe cuvântări. Domnii Iuliu Maniu și Dr. Ștefan C. Pop au ținut chiar câte 2 cuvântări, cari au impresionat mult prin frumusețea lor și marile adevăruri ce cuprind — eau. D. Iuliu Maniu a evidențiat deosebi marile rol ce au jucat în viața românească din Ardeal familiile preoțești și preoteasa română, iar d. Dr. Ștefan C. Pop a insistat deosebi asupra capitalului moral ce trebuie să-și câștige un tiner ajuns în viață, căci banul câștigat cu ori și ce preț — nu duce la fericire. Din partea familiei d. Dr. Gh. Crișan secretarul partidului național-țărănesc pentru Ardeal a loastat pentru d. Iuliu Maniu, iar d. părinte M. Cosma a mulțemit dlor Iuliu Maniu și Ștefan C. Pop pentru marea cinste făcută casei sale, prin participarea la bucuria sa familiară.

Părintele Mihai Cosma a binemeritat cinstea ce i-au făcut-o d-nii Iuliu Maniu și Ștefan C. Pop, — cum a evidențiat atât de frumos aceasta în discursul său d. Iuliu Maniu, — ca unul care nici când nu a preocupat sentimentele sale și a fost totdeauna un aprig luptător a zilelor de mai bine pentru poporul în mijlocul căruia trăiește.

Il felicităm din partea noastră și pe calea aceasta, urând familiei sale și tinerei părechi toate fericirile pe acest pământ.

La acest înălțător ospet, afară de membrii familiei, au asistat următorii: D-nii Iuliu Maniu, Dr. Ștefan C. Pop, părintele I. Popoviciu, D-na Burdan cu d-șoara, d-na și d. ing. Mihăiescu, d-șoara Șenchea, col. Al. Vlad, Dr. Emil Veliciu, Dr. R. Magier, Dr. A. Munteanu etc.

Rep.

Situația politică

de Iuliu Maniu

(interview dat ziarului „Cuvântul”)

„Situația politică este caracterizată prin următoarele două împrejurări: întâi printr-o încordare fără pereche între un guvern, care deține cu forța puterea de Stat și Țara care condamnă guvernul, reprezentată în deosebi prin partidul național-țărănesc și în al doilea rând, prin falimentul complet politica și moral al partidului liberal.

Intr'adevăr, partidul liberal răpind puterea dela Suveranul muribund și furând mandatele pentru partizanii săi, prin mijloacele cunoscute, este neputincios după un an de guvernare, să se apere de furia cetățenilor, altfel decât prin starea de asediu, prin cenzură tirană, prin zecile de mii de jandarmi și prin armata sustrasă dela menirea ei adevărată.

De aici o totală nesigurantă și completă anarhie în faptele guvernului. Nelinıştea, nemulțumirea și mișcări popularea nemaipomenite în viața politică la noi și în țările învecinate și ca urmare: lipsa de încredere, de autoritate și de prestigiu în străinătate.

În asemenea împrejurări, înfrângerile nețăgăduite ale guvernului, datorite legăturilor cu străinătatea, sunt mai mult decât naturale.

Un legământ nerespectat.

Guvernul s'a legat inaintea Coroanei și inaintea Țarei că, până în vară — în orice caz înainte de sesiunea parlamentară extraordinară, — va face stabilizare legală a leului și va realiza un împrumut necesar pe deoparte acestei operațiuni financiare, iar pe de altă parte mijloacelor noastre de transport și altor trebuințe.

Guvernul n'a reușit însă să facă nici stabilizarea, nici împrumutul, ci, după o umiltoare cerșetorie de opt luni, a trebuit să prezinte — spre rușinea țării și ca dovadă a falimentului său politic:

În locul stabilizării o simplă negustorie financiară și

În locul împrumutului de înzestrare, fâgăduiala unui credit neînsemnat pe termen scurt.

Nesuccesul se vede limpede.

El devine rușinos pentru țara noastră, fiindcă atinge creditul și demnitatea ei și se mărește și prin maimuțăriia din dealul Patriar-

hie, unde oamenii, cari și-au răs de țară prin furtul de urne și prin teroare, n'au făcut altceva decât „să autorizeze” pe cei cari i-au plâsmuit, să „încheie” împrumutul, ca alte cuvinte să continue tratativele.

Bătaia aceasta de joc are însă, urnări grele pentru națiune, pentru că:

Deși nu s'a încheiat cu bancherii străini decât o convenție de apă semnată de reprezentanții băncilor străine cu întreita fereală de a întoarcere când nu le-ar veni bine anumite le aranjamente fiscale și acordarea creditului de 20 de milioane de dolari, care urmează să fie de aci înainte consimțit de bancheri, — totuși marinimoșii „legiuitori” au aprobat toate legămintele, cari impun obligațiuni definitive de miliarde pentru Statul Român, mai mari de cât împrumutul ei însuși.

Pentru ce nu se publică încheierile?

Dacă pe lângă această completă lipsă de îndemănare în conducerea unor tratative, mai adăogăm împrejurarea că guvernul a consimțit să garanteze pentru nimicul de împrumut, monopoluri și venituri ale statului, înțelegem de ce guvernul n'a cutezat nici până în momentul de față să publice convenția provizorie, pentru a supune Adunarea din dealul Patriarhiei la umilirea de a vota o convențiune pe care nu o cunoaște și de a autoriza încheierea unui împrumut ale căru dobânzi, termen și curs de emisiune nu sunt hotărâte.

Guvernul trebuie să plece.

Dat fiindcă împrumutul și stabilizarea nu sunt făcute, guvernul trebuie să tragă urmările politice. El trebuie să demisioneze, pentru că nu poate să îndure această înfrângere morală și politică.

În afară de aceasta, guvernul trebuie să cadă și va cădea, fiindcă partidul național-țărănesc care reprezintă — în afară de întreaga țărănie a acestei țări — și marea majoritate a intelectualilor, comercianților, industriașilor și muncitorilor, nu va da răgaz nici o zi guvernului să continue această dezastruoasă operație, ci va duce maideparte lupta de răsturnare fără nici o rezervă și fără nici o cruțare.

Această luptă o vom duce fără preget și vom răsturna guvernul, pentru că:

Guvernul d-lui Vintilă Brătianu nu are dreptul să stea în fruntea țării.

Nu are prestigiul politic și moral de a conduce națiunea, în urma înfrângerilor sale repetate.

Nu și-a împlinit angajamentul de a face împrumutul și stabilizarea, a căror trebuință de îndată a spus-o el însuși și se poate spune dinainte că el nu va putea realiza nici în viitor din cauza nedibăciei și a lipsei sale de legături în străinătate.

Răspuns d-lui Vintilă Brătianu.

În zadar înceacă d. Vintilă Brătianu să micșoreze însemnătatea hotărâtoare a Adunării dela Sindicatul Ziaristilor, care a întrunit pe adevărații reprezentanți ai națiunii. Orice caracterizare în doi peri și plină de insulte e mișească față de o adunare de 524 de parlamentari declarați aleși sau lipsiți pe nedrept de mandatul lor, prezidați de d. Alexandru Vaida-Voevod, fost prim-ministru al țării și delegat la conerțința de pace și de vice-prezidenții Ștefan C. Pop și de Mihail Cantacuzino, fost de mai multe ori ministru de justiție, de profesorii universitari N. Costăchescu și T. Sauciu-Săveanu, cunoscuți în toată lumea științifică și de Pan. Halippa, reprezentant adevărat al Basarabiei.

Pentru ce măsuri excepționale?

Dacă d. Vintilă Brătianu a socotit că această Adunare este fără însemnătate, pentru ce d-sa cu călcarea vădită a legii, prin cenzura sa anticonstituțională, a oprit publicarea celor nouă rapoarte prezentate, asupra cărora s'a putut discuta în deplină libertate, în timp ce în adunarea din dealul Pariarhiei se puneă călușul în gura deputaților liberali de teama izbucnirii scandalului?

Pentru ce a consemnat regimente întregi de jandarmi și de trupe pentru a menține ordinea?

Pentru ce, în fine a împiedecat publicarea rezoluțiilor, prin care Adunarea hotără că ea este reprezentanta reală și legitimă a națiunii, că legile pe cari adunările liberale le votează în chestiunea împrumutului și stabilizării nu au nici o putere obligatorie pentru națiune și declară că va trage la răspundere pe toți aceia, cari au împiedecat și împiedecă liberul și sincerul exercițiu al dreptului electoral, cari au violat și violează drepturile cetățenești, cari au amăgit națiunea asupra situației atacerilor Statului?

Din aceste măsuri oricine poate constata marea slăbiciune a guvernului dlui Vintilă Brătianu și uriașa putere morală și politică a partidului național țărănesc. Ținând seamă de aceste rapoarte de forță, nu poate fi nici o îndoială pentru nimeni, că victoria foarte apropiată — va fi de partea noastră.

Viitoarea acțiune național-țărănistă

Față de asemenea împrejurări nu poate fi vorba de vacanță politică. Sunt în curs și se vor termina până la sfârșitul lunii August Adunările convocate în fiecare comună din țară pentru alegerea delegaților în vederea întrunirii din București.

Am primit mandatul dela Adunarea Sindicatului Ziaristilor să o convoc din nou, imediat ce voi considera că este de trebuință. O voi convoca poate deodată cu Adunarea delegaților comunelor și în același timp vom căuta și alte mijloace de acțiune, pentru schimbarea situației politice în țară.

În tot cazul, vom publica fără amânare în broșuri pentru lămurirea înăutru și în afara țării desbaterile Adunării dela Sindicatul Ziaristilor și se va putea convinge și dl Vintilă Brătianu că în veacul al douăzeciului o cenzură — oricât de nebunească ar fi nu poate împiedeca nici împrăștierea ideilor, nici cunoașterea adevărului, nici lămurirea opiniei publice.

Demisiunea dlui Titulescu.

Ultima lovitură pe care putea s'o primească autoritatea acestui guvern lipsit de prestigiu e demisia dlui Titulescu.

Guvernul liberal a fost instituit de Regele Ferdinand ca un guvern personal sub președinția lui I. I. C. Brătianu și cu anumita dorință ca el să fie sprijinit de dl Titulescu.

Decedând Regele Ferdinand, decedând Ion I. C. Brătianu, demisionând acum și dl Titulescu, guvernul liberal de azi, care trage să moară, lipsit de autoritate, ce poate face altceva decât să-și numere clipele până la prăbușirea lui în mormânt?

Cenz. Prefectura Județului Arad

Ce este și ce vrea să facă „Românul”

Sub acest titlu voiesc a scrie mai la vale, câteva cuvinte pentru ziarul nostru, cu ocazia impasului în care a ajuns din cauza împrejurărilor grele financiare. Și înainte de a desfășura rândurile mele zic: Să ne punem cu toții și să-l ajutăm după vrednicia lui și puterile noastre. Căci înflorirea lui, e înflorirea țării noastre.

Debutăseama, cetitorilor și sprijinitorilor adânc cunoscători a-i ziarului nostru, bine le este cunoscută situația financiară în care stă și la a cărei asanare s'a ales o comisiune de 3, care căutând remediile necesare, aduce jertfe nespuse de grele, numai și numai pentru existența și pe mai departe a acestui ziar, ce de 13 ani dearândul a fost atât de necesar la propagarea cuvântului luminii și adevărului. Zic necesar, deoarece poporul nostru are drepturi vechi și sfinte de câștigat în țara aceasta. Nu le vom câștiga! dacă vom sta în nemiscare, fără ca să lucrăm cu tot devotamentul, ce-l merităm, pentru existența și dezvoltarea lui. Căci trebuie să între în conștiința noastră că legăturile de solidaritate între oameni se nasc, numai și numai, când printr'un ziar bun,

și pot comunica ideile în mod reciproc.

Fără îndoială, acest ziar dă posibilitate Românilor noștri să se cunoască mai bine și să lucreze împreună. E deci, dator sfântă patriotică să ne sprijinim „Românul” ziar cu menire atât de înaltă. Căci fără el o mare parte din România de pretutindeni sta-vor desbinați, atât din punct de vedere politic cât și cultural și economic.

Vrednicia cea mare câștigată până acum de „Românul” este tocmai faptul că a unii pe toți Români adăvărați; a răspândit lumina și a ținut viu sentimentul național în mijlocul lor, atât la sate cât și la orașe și'n orice colț al acestei țări; a dat o dezvoltare din ce în ce mai mare cox științei naționale.

Iar acum cetățeni ai României-Mari dacă înțelegeți însemnătatea acestor lucruri făcute de ziarul nostru, căznițivă și dați mână de ajutor „Românului”, care este doar cea mai veche însoțire culturală, politică și economică din jur. Acest ajutor îl puteți da de bună seamă numai și numai abonându-l cu toții.

T. T. T. (Teodor T. Țiucra)

ROMÂNIA
Regimentul 93 Infanterie
Nr. 7419/1928 luna August 5.

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștință generală că în ziua de 2 Sept. a. c. ora 10 a. m. se va ține licitație publică în localul Regimentului 93 Infanterie pentru închirierea cantinei acestui Regiment.

Licitajia se va ține în conformitate cu art. 72—83 din Legea Contabilității publice a Statului cu oferte închise, la care se va anexa și garanția legală de 10% din valoarea o'ertei, în numerar, elec'ie publice sau recipisa Administrației Financiere.

Concurenții cari nu vor prezenta garanția legală nu vor fi admisi la licitație.

Condițiunile se pot vedea în caștul de sarcini la Comandamentul acestui regiment în fiecare zi între orele 11—13.

Comandantul Reg. 93 Infanterie.
Colonel, SERB.

Iosif Muzsay

ARAD, vis-a-vis cu teatrul

Lista prețurilor de vară:

Costum de pânză	Lei 1300
Costum covercot de pânză	„ 1480
Costum la modă din pânză de cânepă	1650
Costume de pânză în culori de modă	1950
Pantaloni pentru tenis	680
Pantaloni de pânză cal I.	430
Pardisii de gumă	840
Pardisii tregoli	2100
Costum pentru copii	400
Trench coats cal I.	2400

! Croitorie după măsură!
! Mare magazin de postăvârle!

Redactor responsabil Dr. Bărbusiu.

Tribunalul Arad, secție III-a

No. C. 1890—1928.

CITAȚIE PRIN PUBLICAȚIUNE.

Tribunalul Arad, secție III-a aduce la cunoștință generală că în procesul reclamant Banca de Credit din Transilvania S. A. Arad, părâților Vândor Bertalan și soția pentru 900.000 lei cap. și acc. a fixat termenul pentru constituirea procesului și a somat părțile se înfățișeze în ziua de 10 Decembrie 1928, orele 9 a. m. în localul sau oficiul Tribunalul Arad, parter, camera No. 11. iar pentru părât, care se află în loc necunoscut a numit de curător pe avocatul Dr. George Sârbu loc. în Arad.

Instanța somează pe părât ca în sus arătata zi și oră să se înfățișeze personal sau prin imputernicit legitimat și îndreptățit la reprezentarea lui, pentru că în caz contrar curătorul va proceda în locul lor. Arad, la 16 August 1928.

p. presedinte: Grefier:
Petre Jonescu ss. ss. Titus Pop
judecător. pentru conformitate.

PRIMARIA MUNICIPIUL ARAD

Nr. 18.485—1928.

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștință generală, că pentru darea în întreprindere a tăierii în firez și despiciatul lemnelor de foc pe sezonul 1928—1929, în ziua de 29 Septembrie 1928, ora 10 a. m. se va ține licitație publică cu oferte închise și sigilate în biroul Serviciului economic (Primărie, etaj Camera Nr. 104) în conformitate cu Art. 72 și următorii din Legea asupra contabilității publice.

Caietul de sarcini se poate la Serviciul Economic, în orele de serviciu.

Arad, la 16 August 1928.

SERVICIUL ECONOMIC.

CINEMEMATOGRAFUL ELISABETA.

De Luni până Joi

Prima excapadă a Dnei

Vine!

Vine!

„Vrăjitorul”

Reprezentajile încep la orele 5, 7 și 9

A P O L L O

Dela 22 August

Don Juan

Rep. incepe la orele 5, 7 și 9

CINEMA MUREȘ

Dela 22 August

Don Juan

Rep. incepe la orele 9 și jum.

AVIZ.

Avizăm On. public românesc, că cu ziua de 1 Decembrie am deschis magazinul nostru de mobile de lux în locul propriu din Palatul Domeniilor, Str. Horia și Gh. Popa colț, unde se pot procura ieștin și în condițiuni foarte avantajoase tot felul de aranjamente s. a. dormitoare, sufragerii, birouri etc.

Primum comanda după desen și devize întocmit de desenatorul nostru.

„LOCUINȚA ARTISTICĂ”

societate în comandă tâmplari români din Arad.
V. SFÂT și COMP.

Tipografia Aradi Hrlap comandatizeme.